

به نام خدا

علل آسیب های اجتماعی در دانش آموزان و راهکارهای پیشگیری

مولفان :

فاطمه جهانگیرزاده

فاطمه ابراهیم خانی

مریم نیامنش

سمیه سادات حسینی معظم کوه کمر

فاطمه نجفی آجائی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: جهانگیرزاده، فاطمه، ۱۳۵۴
عنوان و نام پدیدآور: علل آسیب های اجتماعی در دانش آموزان و راهکارهای پیشگیری / مولفان فاطمه جهانگیرزاده، فاطمه ابراهیم خانی، مریم نیامنش، سمیه سادات حسینی معظم کوه کمر، فاطمه نجفی آجائی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۱۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۲۴۷-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: دانش آموزان - آسیب های اجتماعی - علل و پیشگیری - راهکارها
شناسه افزوده: ابراهیم خانی، فاطمه، ۱۳۵۷
شناسه افزوده: نیامنش، مریم، ۱۳۵۸
شناسه افزوده: حسینی معظم کوه کمر، سمیه سادات، ۱۳۶۶
شناسه افزوده: نجفی آجائی، فاطمه، ۱۳۶۴
رده بندی کنگره: PN۲۱۶۵
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۲۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۷۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: علل آسیب های اجتماعی در دانش آموزان و راهکارهای پیشگیری
مولفان: فاطمه جهانگیرزاده - فاطمه ابراهیم خانی - مریم نیامنش
سمیه سادات حسینی معظم کوه کمر - فاطمه نجفی آجائی
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زیرجد
قیمت: ۱۱۴۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۲۴۷-۳
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

Chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۵.....	فصل اول: درک آسیب های اجتماعی در دانش آموزان.....
۵.....	دامنه و تأثیر آسیب اجتماعی.....
۶.....	چشم اندازها و روندهای تاریخی.....
۸.....	آسیب های اجتماعی در میان جمعیت های مختلف.....
۱۱.....	تأثیرات اقتصادی و فرهنگی.....
۱۳.....	ابعاد روانی و عاطفی.....
۱۵.....	متقابل بودن و آسیب اجتماعی.....
۱۷.....	دیدگاه های جهانی در مورد مسائل اجتماعی دانش آموزان.....
۱۹.....	پیش بینی های آینده و چالش های در حال ظهور.....
۲۳.....	فصل دوم: عوامل روانی موثر در آسیب های اجتماعی.....
۲۳.....	فشار همتایان و انطباق.....
۲۵.....	مسائل مربوط به رشد هویت و عزت نفس.....
۲۷.....	اختلالات سلامت روان و آسیب های اجتماعی.....
۳۰.....	مکانیسم های مقابله ای و رفتارهای ناسازگار.....
۳۲.....	اعتیاد و سوء مصرف مواد.....
۳۴.....	الگوهای رفتاری و ریسک پذیری.....
۳۷.....	تروما و اثرات دراز مدت آن.....
۳۹.....	نقش پویایی خانواده در بهزیستی روانشناختی.....
۴۳.....	فصل سوم: تأثیرات اجتماعی و پویایی فرهنگی.....
۴۳.....	هنجارهای فرهنگی و آسیب های اجتماعی.....
۴۴.....	تصاویر و تأثیر رسانه ها.....
۴۷.....	انتظارات و فشارهای اجتماعی.....
۵۰.....	پویایی شهری در مقابل روستایی.....
۵۵.....	نظام های آموزشی و جامعه پذیری.....
۵۸.....	تأثیر فناوری و رسانه های اجتماعی.....
۶۱.....	اقلیم سیاسی و مشارکت جوانان.....
۶۵.....	تأثیر فرهنگ پاپ و روندها.....

فصل چهارم: محیط آموزشی و آسیب های اجتماعی.....	۶۹
قلدری و آزار و اذیت در مدارس	۶۹
روابط معلم و دانش آموز.....	۷۳
آب و هوای مدرسه و تعاملات همسالان	۷۸
فشار تحصیلی و استرس عملکرد	۸۲
سیاست های انضباطی و تأثیر آنها	۸۵
فعالیت های فوق برنامه و توسعه اجتماعی	۸۸
نقش خدمات مشاوره و پشتیبانی	۹۱
فصل پنجم: پویایی خانواده و تأثیر والدین.....	۹۷
سبک های فرزندپروری و رفتار اجتماعی	۹۷
ارتباطات خانواده و حل تعارض	۱۰۱
وضعیت اجتماعی و اقتصادی و عوامل استرس زا والدین	۱۰۴
منابع و مآخذ.....	۱۱۱

فصل اول

درک آسیب های اجتماعی در دانش آموزان

دامنه و تأثیر آسیب اجتماعی

آسیب های اجتماعی در بین دانش آموزان طیف گسترده ای از تجربیات و نتایج منفی را در بر می گیرد که می تواند به طور قابل توجهی بر رفاه، پیشرفت تحصیلی و چشم انداز آینده آنها تأثیر بگذارد. این پدیده چند وجهی است، از تعارضات بین فردی و قلدری گرفته تا سوء مصرف مواد و مسائل مربوط به سلامت روان. درک دامنه و تأثیر آسیب های اجتماعی برای توسعه راهبردهای پیشگیری مؤثر و سیستم های حمایتی در موسسات آموزشی بسیار مهم است. (ربانی et al., 2003)

یکی از شایع ترین اشکال آسیب های اجتماعی که دانش آموزان را تحت تأثیر قرار می دهد، قلدری است. طبق تحقیقات، تعداد قابل توجهی از دانش آموزان گزارش می دهند که در مقطعی از سال های تحصیلی خود مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند. قلدری می تواند اشکال مختلفی داشته باشد، از جمله آزار کلامی، پرخاشگری فیزیکی، طرد اجتماعی و آزار سایبری. اثرات آن می تواند عمیق باشد و منجر به پریشانی روانی، اعتماد به نفس پایین، پیشرفت تحصیلی پایین و در موارد شدید حتی خودکشی شود.

علاوه بر قلدری، دانش آموزان ممکن است از طریق فشار و نفوذ همسالان آسیب های اجتماعی را تجربه کنند. نوجوانان به ویژه در برابر فشار همسالان آسیب پذیر هستند که می تواند در رفتارهایی مانند سوء مصرف مواد، فعالیت های جنسی پرخطر و درگیری در رفتارهای مجرمانه ظاهر شود. فشار همسالان می تواند تأثیر قابل توجهی بر فرآیندهای تصمیم گیری دانش آموزان داشته باشد و اغلب آنها را به انجام فعالیت هایی سوق می دهد که ممکن است پیامدهای زیان باری برای سلامتی و پیشرفت تحصیلی آنها داشته

باشد. (اکبر & مجتبی، ۲۰۲۲)

علاوه بر این، مسائل مربوط به سلامت روان در بین دانش آموزان در سال های اخیر به یک نگرانی مبرم تبدیل شده است. فشارهای تحصیلی، انتظارات اجتماعی و گذارهای مرتبط با زندگی دانشجویی می تواند شرایطی مانند اضطراب، افسردگی و اختلالات خوردن را تشدید کند. این چالش های سلامت روان نه تنها بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان تأثیر می گذارد، بلکه بر کیفیت کلی زندگی و توانایی آنها در ایجاد روابط اجتماعی معنادار تأثیر می گذارد.

تأثیر آسیب اجتماعی فراتر از دانش آموزان فردی است و پیامدهای اجتماعی و اقتصادی گسترده تری را در بر می گیرد. دانش آموزانی که آسیب های اجتماعی را تجربه می کنند بیشتر در معرض خطر انحراف تحصیلی، فرار از تحصیل و ترک تحصیل هستند. این به نوبه خود می تواند چرخه های فقر و طرد اجتماعی را تداوم بخشد و فرصت های تحصیلی و شغلی آینده دانش آموزان را محدود کند. بنابراین پرداختن به آسیب های اجتماعی نه تنها برای رفاه تک تک دانش آموزان، بلکه برای ارتقای عدالت اجتماعی و توسعه اقتصادی بسیار مهم است. (مشایخی et al., 2021)

دامنه و تأثیر آسیب اجتماعی در دانش آموزان عمیق و چندوجهی است. از قلدری و فشار همسالان گرفته تا مسائل سیستمی در موسسات آموزشی و چالش های سلامت روان، دانش آموزان با تهدیدات بی شماری برای رفاه و موفقیت تحصیلی خود مواجه هستند. درک این پویایی ها برای اجرای استراتژی های پیشگیری موثر و سیستم های حمایتی که محیط یادگیری مثبت و فراگیر را برای همه دانش آموزان ترویج می کند، ضروری است. با پرداختن به آسیب های اجتماعی به طور جامع، مربیان، سیاست گذاران و جوامع می توانند برای ایجاد یک محیط امن تر و حمایت کننده تر که در آن هر دانش آموز می تواند از نظر تحصیلی، اجتماعی و عاطفی پیشرفت کند، با یکدیگر همکاری کنند.

چشم اندازها و روندهای تاریخی

در طول تاریخ، درک آسیب های اجتماعی در دانش آموزان، تحت تأثیر عوامل مختلف اجتماعی و پارادایم های آموزشی، به طور قابل توجهی تکامل یافته است. این تحول منعکس کننده گرایش های گسترده تری در حوزه های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است و روش هایی را شکل می دهد که در آن ما مسائلی را که دانش آموزان را تحت تأثیر قرار می دهند درک کرده و به آنها رسیدگی می کنیم. دیدگاه های تاریخی بینش های انتقادی را در مورد ریشه های آسیب اجتماعی ارائه می دهند و چالش های

مداوم و استراتژی‌های در حال تحول برای پیشگیری و مداخله را روشن می‌کنند. (صفری‌رودبار، ۲۰۲۳)

یکی از جنبه‌های مهم دیدگاه‌های تاریخی در مورد آسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان در تغییر نگرش اجتماعی نسبت به خود آموزش نهفته است. در تمدن‌های باستانی مانند تمدن‌های یونان و روم، آموزش در درجه اول برای نخبگان و با دسترسی محدود برای جمعیت گسترده‌تر محفوظ بود. آسیب اجتماعی که دانش‌آموزان در این سیستم‌های آموزشی اولیه تجربه می‌کردند، اغلب با شکاف طبقاتی و تقویت سلسله مراتب اجتماعی مرتبط بود. این انحصار باعث تداوم نابرابری و محدودیت فرصت‌ها برای بسیاری از افراد شد و به ناآرامی اجتماعی و نارضایتی در میان گروه‌های محروم کمک کرد. (عبدالنظام 2023, et al.)

با گذار جوامع در قرون وسطی و به رنسانس، موسسات آموزشی شروع به تکثیر کردند، اگرچه هنوز در درجه اول در خدمت طبقات ممتاز بودند. ظهور دانشگاه‌ها و ساختارهای آموزشی رسمی در این دوره، پویایی‌های جدیدی از آسیب‌های اجتماعی را معرفی کرد. دانش‌آموزان، که اغلب مردان جوانی از پیشینه‌های مرفه بودند، با چالش‌هایی مانند تشریفات غبارآلود، فشار تحصیلی، و بررسی اخلاقی رفتارشان مواجه بودند. آسیب‌های اجتماعی در این زمینه‌ها از طریق مسائلی مانند چالش‌های سلامت روان، سوء رفتار اخلاقی و تداوم نخبه‌گرایی در محافل آموزشی تجلی می‌یابد.

انقلاب صنعتی نقطه عطفی در تاریخ آسیب‌های اجتماعی در بین دانش‌آموزان بود. مهاجرت انبوه جمعیت از روستاها به مراکز شهری، با ایجاد مدارس اجباری و پیدایش برنامه درسی استاندارد، تغییرات قابل توجهی را در نظام آموزشی به وجود آورد. در حالی که این تحولات با هدف دموکراتیک کردن آموزش و فراهم کردن فرصت‌هایی برای تحرک اجتماعی انجام شد، اشکال جدیدی از آسیب‌های اجتماعی را نیز معرفی کرد. کار کودکان، استثمار، و امکانات آموزشی ناکافی به مسائل رایجی تبدیل شد که بر دانش‌آموزان، به‌ویژه آنهایی که از جوامع حاشیه‌نشین هستند، تأثیر می‌گذاشت. (صحرانشین کرباسکی 2023, et al.)

قرن بیستم شاهد پیشرفت‌های بی‌سابقه‌ای در دسترسی آموزشی و اصلاحات اجتماعی بود، اما چالش‌های پایدار مرتبط با آسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان را نیز برجسته کرد. دو جنگ جهانی و درگیری‌های جهانی متعاقب آن بر آسیب‌های روانی خشونت و

آوارگی جوانان تأکید کرد و بر تجربیات آموزشی و رشد اجتماعی آنها تأثیر گذاشت. سیاست‌های آموزشی پس از جنگ به دنبال کاهش این تأثیرات از طریق ابتکاراتی بود که حمایت روانی، آموزش آگاهانه از آسیب‌های روانی و تلاش‌های صلح‌سازی در مدارس را ترویج می‌کرد.

جهانی شدن و پیشرفت‌های تکنولوژیکی چشم انداز آسیب‌های اجتماعی را در دانش آموزان دگرگون کرده است و پیچیدگی‌ها و چالش‌های جدیدی را به وجود آورده است. گسترش پلتفرم‌های دیجیتال و رسانه‌های اجتماعی، تعاملات اجتماعی بین دانش‌آموزان را تغییر داده و مسائلی مانند آزار و اذیت اینترنتی، آزار و اذیت آنلاین و اعتیاد دیجیتال را تشدید کرده است. این پدیده‌ها تلاقی بین محیط مجازی و فیزیکی را در شکل دادن به تجربیات اجتماعی و بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان برجسته کرده است. (سرشکی)

در گفتمان معاصر، درک آسیب اجتماعی در دانش‌آموزان نیازمند رویکردی کل‌نگر است که ضمن پرداختن به واقعیت‌های امروزی، میراث‌های تاریخی را تصدیق کند. موسسات آموزشی و سیاست‌گذاران به طور فزاینده‌ای اهمیت اقدامات پیشگیرانه برای پرورش محیط‌های یادگیری فراگیر و حمایتی را تشخیص می‌دهند. ابتکارات ترویج آگاهی سلامت روان، مهارت‌های حل تعارض و سواد دیجیتالی برای کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقای پیامدهای اجتماعی مثبت در بین دانش‌آموزان ضروری است.

دیدگاه‌های تاریخی در مورد آسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان، تأثیر متقابل پویا بین شیوه‌های آموزشی، هنجارهای اجتماعی و نابرابری‌های سیستمی را نشان می‌دهد. با ردیابی تکامل این دیدگاه‌ها، بینش‌های ارزشمندی درباره علل ریشه‌ای آسیب‌های اجتماعی و استراتژی‌های در حال تحول با هدف پیشگیری و مداخله به دست می‌آوریم. حرکت رو به جلو، ادامه تحقیقات، حمایت و تلاش‌های مشترک در پیشبرد برابری آموزشی و حفاظت از رفاه همه دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی متنوع در سراسر جهان ضروری است. (اکبری، ۲۰۱۵)

آسیب‌های اجتماعی در میان جمعیت‌های مختلف

آسیب اجتماعی در بین دانش‌آموزان موضوعی چندوجهی است که تحت تأثیر تأثیر متقابل پیچیده عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در بین جمعیت‌های مختلف به‌طور

متفاوتی بروز می کند. درک این تغییرات برای راهبردهای پیشگیری و مداخله موثر در محیط های آموزشی بسیار مهم است.

وضعیت اجتماعی و اقتصادی (SES) به طور قابل توجهی بر تجربه و درک آسیب اجتماعی در بین دانش آموزان تأثیر می گذارد. دانش آموزان از پیشینه های اجتماعی- اقتصادی پایین تر اغلب به دلیل عواملی مانند فقر، دسترسی محدود به منابع و قرار گرفتن در معرض محیط های نامطلوب با خطرات شدیدتری مواجه هستند. تحقیقات نشان می دهد که این دانش آموزان در مقایسه با همسالان خود از افشار بالاتر اجتماعی- اقتصادی بیشتر در معرض مسائلی مانند قلدری، سوء مصرف مواد و بزهکاری هستند. نابرابری های اقتصادی به عوامل استرس زا کمک می کند که می تواند مشکلات سلامت روان را تشدید کند و عملکرد تحصیلی را کاهش دهد و چرخه های آسیب اجتماعی را تداوم بخشد. (محمدعلی & فاطمه، ۲۰۱۴)

تنوع قومی و فرهنگی نیز نقشی اساسی در شکل دهی تجربیات آسیب های اجتماعی دارد. دانش آموزان اقلیت اغلب در محیط های آموزشی با تبعیض، تعصب، و به حاشیه رانده شدن مواجه می شوند که می تواند منجر به احساس بیگانگی و ناراحتی روانی شود. مطالعات بر نابرابری ها در اقدامات انضباطی تأکید می کند، به طوری که دانشجویان اقلیت به طور نامتناسبی در معرض مجازات های سخت تر قرار می گیرند، چرخه های محرومیت را تداوم می بخشند و نابرابری های اجتماعی را تقویت می کنند. تفاوت های فرهنگی در هنجارها و ارزش ها نیز ممکن است بر حساسیت به انواع خاصی از آسیب های اجتماعی تأثیر بگذارد و بر نیاز به مداخلات فرهنگی شایسته که به پیشینه های مختلف احترام گذاشته و آن را تأیید می کند، تأکید می کند.

پویایی جنسیتی به طور قابل توجهی بر ماهیت و شیوع آسیب های اجتماعی در بین دانش آموزان تأثیر می گذارد. تحقیقات به طور مداوم تجربیات متفاوتی را بر اساس جنسیت نشان می دهد، به طوری که مردان بیشتر درگیر پرخاشگری فیزیکی و رفتارهای پرخطر هستند، در حالی که زنان ممکن است میزان بیشتری از پرخاشگری رابطه ای و قلدری عاطفی را تجربه کنند. کلیشه های جنسیتی و انتظارات اجتماعی می توانند رفتارهای کمک طلبی را محدود کنند و منجر به گزارش دهی ناکافی از حوادث و موانع دسترسی به خدمات پشتیبانی شوند. پرداختن به آسیب پذیری های جنسیتی نیازمند

رویکردهای مناسبی است که روابط سالم را ترویج می کند و هنجارهای مضر جنسیتی را در زمینه های آموزشی به چالش می کشد. (وند & فاطمه-محمدی, ۲۰۲۳)

سن و مراحل رشد نیز بر بروز آسیب های اجتماعی در دانش آموزان تأثیر می گذارد. کودکان کوچکتر ممکن است قلدری را عمدتاً در اشکال فیزیکی تجربه کنند، در حالی که نوجوانان اغلب با پویایی های پیچیده تر رابطه ای و آزار سایبری دست و پنجه نرم می کنند. تحولات رشدی مانند بلوغ و شکل گیری هویت می تواند آسیب پذیری ها را تشدید کند و به مسائلی مانند مصرف مواد و رفتارهای پرخطر کمک کند. عصر دیجیتال چالش های جدیدی را با پلتفرم های رسانه های اجتماعی که فشار همسالان را تقویت کرده و آزار و اذیت آنلاین را تسهیل می کنند، معرفی کرده است. استراتژی های پیشگیری مؤثر باید ملاحظات رشدی، تقویت تاب آوری و ارتقای مکانیسم های مقابله ای مثبت در گروه های سنی مختلف را در بر گیرند. (فاطمه-محمدی, ۲۰۲۳)

پویایی خانواده و مشارکت والدین به طور قابل توجهی بر آسیب پذیری دانش آموزان در برابر آسیب های اجتماعی تأثیر می گذارد. تحقیقات بر نقش حفاظتی محیط های خانواده حمایتی که با ارتباطات باز، نظارت والدین و روابط پرورشی مشخص می شود، تأکید می کند. برعکس، اختلال در عملکرد خانواده، بی توجهی والدین، یا قرار گرفتن در معرض خشونت خانگی می تواند حساسیت به مشکلات رفتاری و قربانی شدن را افزایش دهد. عوامل استرس زای اجتماعی و اقتصادی در خانواده ها ممکن است این خطرات را تشدید کنند و بر اهمیت سیستم های حمایتی همه جانبه که خانواده ها را در ارتقای رفاه و تاب آوری دانش آموز مشارکت می دهند، تأکید می کند.

در نهایت، موقعیت جغرافیایی و ویژگی های جامعه، شیوع و ماهیت آسیب اجتماعی را در بین دانش آموزان شکل می دهد. مناطق شهری اغلب با نرخ بالاتری از جرم و جنایت، سوء مصرف مواد و فعالیت های مرتبط با باند روبرو هستند که دانش آموزان را در معرض خطر بیشتری از قربانی شدن و بزهکاری قرار می دهد. در مقابل، جوامع روستایی ممکن است انزوا و دسترسی محدود به خدمات حمایتی را تجربه کنند، که چالش های منحصر به فردی را برای مقابله مؤثر با آسیب های اجتماعی ایجاد می کند. انسجام جامعه، ایمنی محله، و دسترسی به امکانات تفریحی نقش اساسی در کاهش عوامل خطر و پرورش رشد مثبت جوانان دارد. (برزگرولیک چالی et al., 2019)

درک آسیب اجتماعی در میان جمعیت‌های مختلف برای توسعه راهبردهای پیشگیری جامع که به نابرابری‌های سیستمی رسیدگی می‌کند و محیط‌های آموزشی فراگیر را ارتقا می‌دهد، ضروری است. با شناخت تأثیرات متقاطع وضعیت اجتماعی-اقتصادی، قومیت، جنسیت، سن، پویایی خانواده، و بافت جامعه، مربیان و سیاست‌گذاران می‌توانند مداخلات هدفمندی را اجرا کنند که دانش‌آموزان را توانمند می‌کند، تاب‌آوری را ارتقا می‌دهد و جوامع حمایتی را برای رفاه و موفقیت تحصیلی آنها پرورش می‌دهد.

تأثیرات اقتصادی و فرهنگی

بررسی آسیب‌های اجتماعی در میان دانش‌آموزان نیازمند کاوش در شبکه پیچیده عوامل اقتصادی و فرهنگی است که تجربیات و رفتارهای آنها را شکل می‌دهد. این تأثیرات در درک علل ریشه‌ای آسیب‌های اجتماعی و تدوین راهبردهای پیشگیری مؤثر در محیط‌های آموزشی بسیار مهم است. (نیا & اله-عباسی، ۲۰۲۳)

عوامل اقتصادی به طور قابل توجهی بر زندگی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد و بر دسترسی آنها به منابع، فرصت‌ها و رفاه کلی تأثیر می‌گذارد. به عنوان مثال، وضعیت اجتماعی و اقتصادی (SES)، نقش مهمی در شکل دادن به نتایج آموزشی و مسیرهای اجتماعی دانش‌آموزان ایفا می‌کند. تحقیقات به طور مداوم نشان می‌دهد که دانش‌آموزان با پیش‌زمینه‌های پایین‌تر SES در مقایسه با همسالان مرفه‌تر خود، با خطرات بیشتری برای تجربه آسیب‌های اجتماعی روبرو هستند. نابرابری اقتصادی آسیب‌پذیری‌هایی مانند فقر، مسکن نامناسب و دسترسی محدود به مراقبت‌های بهداشتی و منابع آموزشی را تشدید می‌کند، که همگی به افزایش سطح استرس و کاهش تاب‌آوری در بین دانش‌آموزان کمک می‌کنند. (نیا & زاده)

علاوه بر این، فشارهای اقتصادی می‌تواند در اشکال مختلف آسیب‌های اجتماعی، از جمله سوء مصرف مواد، بزهکاری، و مسائل مربوط به سلامت روان بروز کند. به عنوان مثال، عوامل استرس‌زای مالی ممکن است برخی از دانش‌آموزان را به سمت مصرف مواد به عنوان مکانیزم مقابله سوق دهند، در حالی که برخی دیگر ممکن است برای کاهش فشارهای اقتصادی یا به دست آوردن پذیرش اجتماعی دست به رفتارهای پرخطر بزنند. تأثیر متقابل بین سختی‌های اقتصادی و آسیب‌های اجتماعی بر نیاز به مداخلات هدفمند که به نابرابری‌های اقتصادی اساسی رسیدگی می‌کند و سیستم‌های حمایتی متناسب با شرایط اقتصادی دانش‌آموزان را ارائه می‌دهد، تأکید می‌کند.

تأثیرات فرهنگی نیز به طور قابل توجهی تجربیات و درک دانش‌آموزان از آسیب‌های اجتماعی را شکل می‌دهد. فرهنگ طیف وسیعی از باورها، ارزش‌ها، هنجارها و اعمالی را در بر می‌گیرد که بر رفتار و تعاملات اجتماعی افراد تأثیر می‌گذارد. هویت فرهنگی، انتظارات خانوادگی و هنجارهای جامعه، همگی به احساس تعلق و یکپارچگی اجتماعی دانش‌آموزان کمک می‌کنند و بر حساسیت آنها به آسیب‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد. (امین‌زاده et al., 2023)

تنوع فرهنگی در محیط‌های آموزشی هم فرصت‌ها و هم چالش‌هایی را در رسیدگی به آسیب‌های اجتماعی ایجاد می‌کند. دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی مختلف ممکن است با استرس‌های منحصر به فرد مرتبط با فرهنگ‌پذیری، تبعیض یا انتظارات فرهنگی متضاد مواجه شوند. این عوامل می‌توانند به افزایش آسیب‌پذیری در برابر آسیب‌های اجتماعی کمک کنند، زیرا دانش‌آموزان در شکل‌گیری هویت‌های پیچیده و فشارهای اجتماعی حرکت می‌کنند.

علاوه بر این، نگرش‌های فرهنگی نسبت به مسائلی مانند سلامت روان، تمایلات جنسی و مصرف مواد به طور قابل توجهی بر رفتارهای کمک‌جویانه و درک انگ دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. انگ‌های فرهنگی پیرامون رفتارها یا شرایط خاص ممکن است دانش‌آموزان را از جستجوی حمایت منصرف کند و تأثیر آسیب‌های اجتماعی بر رفاه آنها را تشدید کند. بنابراین، راهبردهای پیشگیری مؤثر باید از نظر فرهنگی حساس و فراگیر باشند و محیط‌هایی را تقویت کنند که به تنوع فرهنگی احترام بگذارند و از آن استقبال کنند و در عین حال به علل ریشه‌ای آسیب‌های اجتماعی در جمعیت‌های مختلف دانش‌آموزی رسیدگی کنند.

تلاقی تأثیرات اقتصادی و فرهنگی بر پیچیدگی رسیدگی به آسیب‌های اجتماعی در بین دانش‌آموزان تأکید می‌کند. سیاست‌ها و مداخلات با هدف پیشگیری و کاهش باید ماهیت چند وجهی این تأثیرات را در نظر بگیرند و دسترسی عادلانه به منابع و سیستم‌های پشتیبانی را تضمین کنند که نیازها و شرایط مختلف دانش‌آموزان را برآورده می‌کنند. با پرداختن به نابرابری‌های اقتصادی، ارتقای شایستگی فرهنگی و پرورش محیط‌های فراگیر، مؤسسات آموزشی می‌توانند نقشی محوری در کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقای رفاه جامع دانش‌آموزان ایفا کنند. (معدنی et al., 2018)